

**ХАРКІВСЬКИЙ
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНИЙ
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ**

**ДЕРЖАВНОГО
ТОРГОВЕЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

ОСНОВИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Business Fundamentals

Ступінь освіти, для якого пропонується	Бакалавр
З якого курсу бажано опанувати	1
Обсяг дисципліни (годин / ECTS)	150/5
Тижневе навантаження	4 години
Мова викладання	Українська
Статус дисципліни	Вибіркова

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я та по батькові	Гурова Капіталіна Дмитрівна
Кваліфікаційна категорія, педагогічне звання	Спеціаліст вищої категорії
Науковий ступінь, вчене звання	Кандидат економічних наук, доцент
Циклова комісія	Економіки, управління та адміністрування
Профіль викладача	Google Scholar / ORCID / ResearcherID
Контактна інформація	k.gurova@knu.edu.ua

Прізвище, ім'я та по батькові	Болотова Тетяна Миколаївна
Кваліфікаційна категорія, педагогічне звання	Спеціаліст вищої категорії
Науковий ступінь, вчене звання	Кандидат економічних наук, доцент
Циклова комісія	Економіки, управління та адміністрування
Профіль викладача	Google Scholar / ORCID / ResearcherID
Контактна інформація	k.gurova@knu.edu.ua

Анотація

Дисципліна «Основи підприємництва» – вибіркова навчальна дисципліна спеціалізації, передбачена планом підготовки дипломованих фахівців усіх спеціальностей. Курс передбачає ознайомлення з найактуальнішими підходами до організації підприємницької діяльності зарубіжних і вітчизняних авторів, розкриває бачення викладача щодо здійснення підприємницької діяльності вітчизняних та закордонних підприємств і організацій, сформоване на основі власного досвіду.

Підприємництво – це комплексний феномен, з проявами якого можна зустрітися в будь-якій сфері людських стосунків, вичерпати всю різноманітність якого неможливою. Акцентуючи увагу на певній значущості підприємництва, слід відзначити, що в ньому сфокусувалися різноманітні напрями розвитку ринкових відносин в нашій державі, дослідження і впровадження яких охоплює широкий спектр проблем. Вирішення їх стає першочерговим завданням на шляху перебудови соціально-господарських механізмів функціонування економіки України. Після опанування даного курсу стане зрозумілим, що підприємництво – це не складно, а навпаки – корисно, адже без ефективного ведення та аналізу підприємницької діяльності неможливо прийняти жодне рішення як на рівні країни чи підприємства, так і на рівні окремої сім'ї чи особистості.

Мета дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Основи підприємництва» є формування у майбутніх фахівців теоретичних та практичних знань з підприємницької діяльності. Розширення і поглиблення знання про економічний зміст підприємництва та підприємницької діяльності, про фактори, що обумовлюють вибір видів підприємницької діяльності, її форм та методів.

У результаті вивчення дисципліни студент буде

знати:

- зміст основних проблем підприємницької діяльності;
- концепцію ринкової системи господарювання, механізм функціонування ринку;
- методи організації підприємницької та управлінської діяльності;
- методику оцінки ефективності діяльності підприємства – підприємницького бізнесу.

вміти:

- оцінювати результативність підприємницької діяльності підприємства в умовах ринку;
- складати документацію при організації підприємства;
- виділяти слабкі та сильні сторони підприємницької та управлінської діяльності;
- розробляти заходи, приймати рішення та готувати проект наказу (розпорядження) щодо підвищення ефективності підприємницької діяльності.

Програма дисципліни

Тема 1. Зміст підприємницької діяльності

Історичний розвиток поняття «підприємництва». Основні функції підприємницької діяльності: інноваційна, ресурсна, організаційна, стимулююча (мотиваційна). Підприємництво – як самостійна, ініціативна, систематична діяльність господарюючих суб'єктів. Приватна власність, як економічна основа розвитку підприємництва. Економічна свобода, як основна передумова розвитку підприємництва. Економіко-теоретичне знання і підприємництво. Рушійні сили підприємництва. Принципи і передумови підприємництва. Проблеми формування економічної культури.

Тема 2. Місце підприємництва у суспільстві

Форми суспільного виробництва, основні риси натурального виробництва, передумови виникнення товарного виробництва. Передумови виникнення товарного виробництва. Поняття товару. Товарне виробництво – матеріальна основа виникнення підприємництва. Основні елементи процесу суспільного виробництва. Продуктивні сили суспільства. Родові ознаки підприємництва. Ринок та його функції. Поняття ринку. Суб'єкти і об'єкти ринку. Основні функції ринку. Класифікація ринку: з точки зору економічного призначення об'єктів ринкових відносин; за адміністративно-територіальною ознакою; залежно від ступеня розвиненості ринкових відносин; залежно від ступеня обмеження конкуренції; відповідно до чинного законодавства; за характером продаж. Основні засади ринку. Основні елементи ринкової економіки.

Тема 3. Види підприємництва

Приватне, колективне та державне підприємництво. Види підприємницької діяльності: виробниче, фінансово-кредитне, комерційне підприємництво. Продукт виробничо-підприємницької діяльності. Взаємозв'язок виробничого та комерційного підприємництва. Поєднання посередницького бізнесу з іншими видами підприємницької діяльності. Страхове підприємництво як особлива форма фінансово-кредитного підприємництва. Об'єкти страхування.

Тема 4. Зовнішнє середовище підприємницької діяльності

Коопераційні зв'язки і самоорганізація суб'єктів підприємництва. Основні форми коопераційних зв'язків малих, середніх та великих підприємств: субпідряд, франчайзинг, лізинг. Форми інноваційно-функціональних коопераційних зв'язків. Венчурне фінансування, Бізнес-інкубатори. Мета інкубаторських програм. Функції інкубаторів. Державна підтримка і сприяння розвитку підприємництва. Сутність та методи державного регулювання підприємництва. Механізм державного регулювання підприємництва. Функції, методи та органи державного регулювання підприємництва. Цілі, напрями, принципи державної підтримки підприємництва.

Тема 5. Етична та соціальна відповідальність підприємництва

Культура як чинник формування методів підприємницького менеджменту. Концептуальна основа та класифікація методів підприємницького менеджменту. Критерії аналітичного оцінювання та порівняльна оцінка цих методів. Бізнес-культура. Основні положення бізнес-культури. Традиційні та сучасні цінності організації. Ділова та професійна етика. Поняття етики та моралі. Ділова та професійна етика. Етичні нормативи. Етико – правові взаємини підприємця і найманих працівників. Соціальна відповідальність бізнесу.

Тема 6. Організаційні форми підприємства

Організаційно-правові форми підприємницької діяльності. Характеристика одноосібного володіння, партнерства, корпорації. Переваги та недоліки одноосібного володіння. Переваги та недоліки партнерства (товариства). Переваги та недоліки корпорації (акціонерного товариства). Мале підприємництво, економічна сутність, функції малого підприємництва. Особливості розвитку малого підприємництва в Україні й за кордоном. Селянське (фермерське) господарство.

Тема 7. Процес створення підприємництва та характеристика основних його етапів

Організація підприємництва. Порядок ліцензування підприємницької діяльності. Поняття: ліцензія, ліцензіат, ліцензійні умови. Технологія заснування власної справи. Засновницькі документи та їх підготовка. Статут підприємства, поняття, завдання, структура. Установчий договір, поняття, суть і зміст. Структура установчого договору. Процес укладання засновницьких документів. Статутний фонд та його формування. Поняття статутного фонду. Мінімальний обсяг статутного фонду для акціонерного товариства, для інших товариств. Умови збільшення статутного фонду. Напрямки використання статутного фонду. Інші фонди підприємництва: резервний, страховий, соціально-економічного розвитку, споживчий. Бізнес-планування в підприємницькій діяльності. Сутність та функції бізнес-плану. Методології та стадії розробки бізнес-плану.

Тема 8. Кар'єра у бізнесі

Поняття кар'єри. Кар'єра найманого працівника та кар'єра підприємця. Вертикальна та горизонтальна кар'єра. Спеціальність та освіта. Професії та компетенції. Підприємницький ресурс. Особисті вимоги до спеціалістів – підприємців та їхні ділові риси. Діловий етикет. Тайм-менеджмент. Емоційний та інтелектуальний ресурс. Імідж. Комунікації. Емпатія. Планування кар'єри. Механізм досягнення кар'єри у бізнесі. Сутність та складники підприємницького успіху.

Особливості та політики дисципліни

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції і практичні заняття дисципліни. Студенти мають завчасно інформувати викладача про неможливість відвідати заняття.

Під час практичних занять використовуються ситуації та реальні дані вітчизняних підприємств. Усі практичні завдання максимально наближені до реальної діяльності вітчизняного бізнесу, й формування висновків з розрахунків, проведених в рамках виконання поставлених на практичних заняттях завдань, має враховувати сучасний стан економіки країни та регіону.

Виконання передбачених завдань формує у здобувача вищої освіти не тільки знання основ підприємницької діяльності та методики його впровадження в повсякденне життя, але й закладає основи критичного мислення й багатоваріантності вирішення професійних задач з урахуванням необхідності максимального задоволення інтересів підприємця та оточуючих його осіб.

Форми та методи оцінювання

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за 100-бальною шкалою відповідно до діючого Положення про оцінювання результатів навчання здобувачів освіти.

Форма контролю: залік, що полягає в оцінюванні набутих здобувачем освіти результатів навчання за освітнім компонентом на підставі результатів поточної успішності протягом

семестру та виконаних ним навчальних завдань (як аудиторних, так і під час самостійної роботи), визначених програмою.

Види завдань: 1) опрацювання лекційного матеріалу; 2) виконання практичних і творчих завдань; 3) поточне тестування.

Мінімальна загальна кількість балів для отримання позитивної оцінки з дисципліни – 60.

Рекомендовані джерела інформації

1. Апопій В. В. Основи підприємництва : навчальний посібник / В. В. Апопій, Н. О. Шутовська, С. А. Середа. – Київ : Ліра, 2014. – 324 с.
2. Воронкова В. Г. Основи підприємництва: теорія та практикум : навчальний посібник / В. Г. Воронкова. – Київ : Ліра, 2014. – 455 с.
3. Грищенко І. М. Підприємницький бізнес : підручник / І. М. Грищенко. – Київ : Грамота, 2016. – 519 с.
4. Блажівська О. Є. Спільна діяльність учасників простого товариства : монографія / О. Є. Блажівська. – Київ : Ліра, 2013. – 224 с.
5. Бондар М. І. Звітність підприємства : навчальний посібник / М. І. Бондар. – Київ : ЦУЛ, 2015. – 570 с.
6. Верига Ю. А. Облік і звітність суб'єктів малого підприємництва : навчальний посібник / Ю. А. Верига. – Київ : ЦУЛ, 2014. – 264 с.
7. Економіка і підприємництво, менеджмент : навчальний посібник / [Рогач С. М. та ін.]. – Київ : Компринт, 2015. – 713 с.
8. Інноваційне підприємництво: креативність, комерціалізація, екосистема : навчальний посібник / [Ю. Бажал та ін.] ; за ред. Ю. М. Бажала. – Київ : Пульсари, 2015. – 278 с.
9. Калина А. В. Державна політика розвитку підприємництва в Україні : навчальний посібник / А. В. Калина. – Київ : Патерик, 2014. – 498 с.
10. Карлін М. І. Правові основи підприємницької діяльності : конспект лекцій / М. І. Карлін, Ю. В. Строцюк. – Луцьк : Вежа-Друк, 2015. – 107 с.